

Fremtidens forebyggelse

Forord

Kære kommunalpolitikere

Vi ønsker alle et godt og langt liv. Hvad det indebærer, er selvfølgelig forskelligt fra menneske til menneske. Men for langt de fleste af os betyder det meget, at vi har det mentalt godt, har relationer til andre mennesker og er raske. Og bliver vi ramt af sygdom, forbigående eller kronisk, er det stadig vigtigt, at vi føler, vi kan klare hverdagen, og har mennesker omkring os, som hjælper, og som vi også selv kan være noget for.

Desværre er der rigtig mange danskeres liv, der i dag bliver forkortet og forværret på grund af sygdomme, der kunne have været forebygget med den rette indsats. Og kløften mellem dem, der lever et langt og sundt liv og dem, der lever et kortere liv med sygdom og forringet livskvalitet, vokser. Den situation er uholdbar, fordi sygdom ikke bare påvirker den enkelte, men også medfører stigende udgifter til behandling og pleje og sætter vores velfærdssamfund under et stort pres. Der er hverken medarbejdere eller penge til at blive ved med kun at behandle os ud af problemerne.

Efter årtiers massive prioritering af den højt specialiserede behandling på sygehusene er det derfor tid til, at man politisk prioriterer at styrke den nære sundhed, så vi i langt højere grad kan sætte ind med sundhedsfremme og forebyggelse i danskernes hverdag. Vi skal som samfund og på alle niveauer turde tage større ansvar for vores fælles sundhed og bruge viden, der allerede findes om, hvad der skal til for at fremme trivsel og sundhed i befolkningen.

I kommunerne har vi taget vores del af opgaven på os, siden vi fik ansvaret i 2007 for at skabe sunde rammer i borgernes liv og tilbud til dem, der har brug for særlig støtte til at leve sundere eller mestre livet med kronisk sygdom.

Men det er nu tid til at være endnu mere ambitiøse. Med udspillet her fremlægger vi vores bud på, hvordan vi i kommunerne kan gå nye skridt og sikre, at vi som samfund bliver endnu bedre til at fremme sundheden, forebygge sygdom og give danskerne de bedste vilkår for at få et godt, langt og sundt liv.

Vi håber, I kan bruge udspillet i jeres lokalpolitiske arbejde. Nogle kommuner vil allerede have besluttet tiltag, som går længere, end vi peger på her i udspillet. Fortæl om dem til os og andre, så vi kan lære af hinanden. For kun ved at dele viden og udveksle holdninger, skaber vi udvikling.

Martin Damm,
Formand

Kristian Vendelbo,
Adm. direktør

Pejlemærke 1

Prioriter sunde rammer for et bæredygtigt samfund

Gennem sundhedsfremme og forebyggelse er kommunerne med til at skabe rammerne for, at så mange som muligt trives hele livet både fysiske og mentalt. Det betyder øget livskvalitet for borgerne og flere, der kan bidrage aktivt til samfundet.

Tag ansvar for sundhedsfremme og forebyggelse

KL anbefaler, at kommunalbestyrelsen

- Bruger forebyggelse aktivt som en del af løsningen på udfordringer i fremtidens velfærdssamfund
- Sikrer, at alle fagområder arbejder sundhedsfremmende i kommunens institutioner, i borgerens møde med medarbejderne og i fysiske miljøer
- Går i dialog med andre samfundsaktører om deres ansvar for forebyggelsen

Prioriter rammer før tilbud

KL anbefaler, at kommunalbestyrelsen

- Er modige og tør prioritere sunde rammer i egen kommune
- Kritisk vurderer, om forebyggelsestilbud uden tilstrækkeligt borger- eller vidensgrundlag skal fortsætte

Fokuser på det vigtigste

KL anbefaler, at kommunalbestyrelsen

- Prioriterer forebyggelse af risikofaktorer og sygdomme med størst sygdomsbyrde; tobak, alkohol, fysisk inaktivitet og usund kost samt svær overvægt, muskel-skeletlidelser og mental sundhed
- Indfører tobak- og nikotinfri arbejdspladser for kommunens medarbejdere
- Bruger data og den bedste viden til at styrke kvaliteten i forebyggelsesindsatsen samt bidrager til at skabe ny viden og dele erfaringer

KL anbefaler at Regering og Folketing sikrer, at

- prisen på tobak og andre nikotinprodukter stiger væsentligt
- salg af alkohol til børn under 18 år forbydes
- regler mod salg af ulovlige og sundhedsskadelige produkter håndhæves effektivt, med skærpede bøder, når det vedrører børn og unge
- regler for markedsføring af sundhedsskadelige produkter målrettet børn og unge skærpes
- der indsamles viden om sociale mediers påvirkning af børn og unges mentale sundhed, og at området reguleres, så fremt der ses negative sammenhænge
- staten afsætter flere dedikerede midler til samarbejde mellem forskning og kommunal praksis for at skabe ny viden om effektive sundhedsfremme- og forebyggelsesindsatser i kommunerne
- antallet af patienter pr. læge styres nationalt med udgangspunkt i borgernes behandlingsbehov og med fokus på områder, hvor der er lægemangel

Pejlemærke 2

Styrk fællesskaber for mere trivsel og sammenhængskraft

Fællesskaber er afgørende for menneskers trivsel og mentale sundhed og for sammenhængskraften i samfundet. Kommunerne kan bidrage til at styrke fællesskaber og deltagelsesmuligheder lokalt, i foreninger og på arbejdspladser.

Søg løsninger i samarbejde med civilsamfund og erhvervsliv

KL anbefaler, at kommunalbestyrelsen

- Laver fleksible rammer for lokale fællesskaber og frivilligheden og fjerner mulige barrierer for civilt engagement
- Er aktivt opsøgende i dialogen med civilsamfund og erhvervsliv om, hvad der kan løftes i fællesskab og hvordan

Skab rammer for lokal deltagelse

KL anbefaler, at kommunalbestyrelsen

- Skaber incitamenter for, at foreninger og organisationer styrker indsatsen for at få flere til at deltage i fællesskaber
- Insisterer på åbne og meningsfulde fællesskaber i kommunale institutioner og tilbud
- Prioriterer fysiske rammer og plan- og boligpolitikker, der fremmer sundhed og gode fællesskaber

Bidrag til deltagelses- muligheder på arbejdsmarkedet

KL anbefaler, at kommunalbestyrelsen

- Som arbejdsgiver fortsat har stort fokus på trivsel, arbejdsmiljø og sygefravær
- Går forrest i at tilbyde rummelige og fleksible arbejdspladser og jobmuligheder
- Samarbejder med lokale virksomheder, så det gøres mere attraktivt at tilbyde fleksible arbejdspladser

Pejlemærke 3

Invester i børn og unge, de er fremtidens generationer

For at sikre fremtidens velfærdssamfund skal vi investere i, at vores børn og unge vokser op under betingelser, der styrker deres trivsel, sundhed og udvikling. Forældrene har hovedansvaret for at give deres børn en god start på livet. Men i kommunen er vi tæt på familiernes hverdag og skal bruge denne mulighed til at fremme trivsel og sundhed hos fremtidens generationer.

Styrk de almene børnefællesskaber
i dagtilbud, skole og fritidsliv

KL anbefaler, at kommunalbestyrelsen sikrer bedre

- Inddragelse af sundhedspleje og tandpleje i samarbejdet på tværs af børneområdet
- Brug af specialiserede kompetencer direkte i praksis til at styrke trivsel og sundhed i dagtilbud og skole
- Samarbejde med fritids- og foreningslivet for, at alle børn bliver en del af fællesskaberne

Tag ansvar for en sund
kultur omkring børnene

**KL anbefaler, at kommunalbestyrelsen
opfordrer dagtilbud og skoler til**

- At mobiltelefon og andre skærme, kun bliver brugt som del af pædagogiske aktiviteter eller undervisningen
- At sætte rammer for en sund måltidskultur, og hvad børnene må spise i institution og skole
- At sikre, at børnene hver dag får pulsen op og oplever glæde ved at bruge kroppen

Beskyt børn og unge mod tobak, nikotin, alkohol og andre rusmidler

KL anbefaler, at kommunalbestyrelsen:

- Håndhæver røg- og nikotinfri skoletid
- Indfører forbud mod alkohol på skolens arealer – også for voksne
- Henstiller til røg- og nikotinfri udearealer på kommunens områder, hvor børn og unge færdes og opfordrer andre lokale aktører til at gøre det samme
- Samarbejder med lokale ungdomsuddannelser om stop for nikotinprodukter og understøtter en hensigtsmæssig festkultur samt forebyggelse af brug af stoffer

Hjælp alle børn og unge godt på vej i uddannelse og job

KL anbefaler, at kommunalbestyrelsen:

- Sikrer rammer, så skolerne kan følge hurtigt op på mistrivsel, sygdom og fravær blandt eleverne
- Sikrer en proaktiv tilgang til unge, som har udviklet et problematisk forbrug af hash eller andre rusmidler
- Sammen med lokale ungdomsuddannelser sikrer fleksibilitet i indsatser og uddannelse for unge i mistrivsel

Pejlemærke 4

Differentiér for at skabe mere lighed i sundhed

Der er betydelig social ulighed i sundhed, som viser sig ved, at befolkningsgrupper med færre økonomiske eller sociale ressourcer oftere rammes af sygdom og tidlig død. For at skabe mere lighed er der behov for at sikre sunde rammer for alle og i nogle tilfælde gøre forskel ved, at nogle får mere end andre.

Vær tydelig om, at sunde rammer 'rammer' alle

KL anbefaler, at kommunalbestyrelsen

- Gør det tydeligt på tværs af forvaltninger, at sunde rammer for alle også bidrager til at skabe mere lighed i sundhed
- Prioriter ekstra ressourcer til sunde rammer til grupper af borgere, institutioner og områder, hvor der er størst behov

Behandl borgerne forskelligt for at behandle ens

KL anbefaler, at kommunalbestyrelsen

- Differentierer de kommunale tilbud, så nogle grupper af borgere får mindre for at andre kan få den hjælp, de har brug for
- Styrker samarbejdet med almen praksis og sygehus om henvisning af borgere i sårbare positioner til kommunale forebyggelses-tilbud
- Bruger digitale løsninger til at målrette forebyggelsestilbud til borgernes ressourcer og motivation
- Bruger data bedre for at styrke kvalitet i de differentierede forebyggelsestilbud

Skrud op for helhedsløsninger i det nære

KL anbefaler, at kommunalbestyrelsen

- Finder løsninger sammen med borgerne – baseret på borgerens motivation, relevante behov, ønsker og præferencer
- Arbejder med lokale og udgående funktioner samt digitale løsninger for at bringe forebyggelsestilbuddene tæt på, hvor borgerne bor
- Styrker rammer for sundheden for borgere i sårbare positioner og styrker indsatser tæt på hverdagslivet

Fremtidens forebyggelse – Samling af anbefalinger fra KL's udspil

© KL

1. udgave, 1. oplag 2024

KL

Weidekampsgade 10
2300 København S

+45 3370 3370

kl@kl.dk

kl.dk

✕ @kommunerne

in KL

Produktion: Kommuneforlaget A/S

Design: e-Types

Tryk: Stibo Complete

Foto: Mads Jensen, FedeFotos.dk

Istockphoto.com

Børneliv i sund balance

Produktionsnr. 830998-anbefalinger